

Л.Ф. Товма, здобувач (*ХДУХТ, Харків*)

А.Б. Горальчук, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ ПАР НА ПІНОУТВОРЮЮЧУ ЗДАТНІСТЬ ЯЄЧНОГО БІЛКА

Стрімкий розвиток харчової промисловості України спонукає виробників до масштабування виробництва. Перехід до індустріальних об'ємів виробництва кулінарних та кондитерських виробів потребує нових технологічних рішень. Виробництво індустріальними методами випечених напівфабрикатів з пінною структурою потребує значного коректування технологічного процесу та рецептурного складу з метою забезпечення заданих органолептичних властивостей. Зазначені недоліки випечених напівфабрикатів з пінною структурою обумовлені впливом технологічних чинників на стійкість складної дисперсної системи. Вирішення цього завдання можливе шляхом науково обґрунтованого використання поверхнево-активних речовин здатних стабілізувати дисперсну систему, зменшити негативний вплив технологічних чинників, що дозволить здійснити виробництво випечених напівфабрикатів з пінною структурою індустріальними методами. Вищевикладене у повній мірі стосується повітряно-горіхових напівфабрикатів та кулінарних і кондитерських виробів на їх основі. Удосконалення технології базується на науково-обґрунтованому використанні поверхнево-активних речовин (ПАР) та стабілізаторів, що дозволяють підвищити піноутворюючу здатність та стійкість піни, стійкість системи до механічного впливу, можливості введення сировини, що містить жир. Для досягнення поставленої мети нами обрано 4 ПАР: іоногенні, неіоногенні, амфолітні з різною величиною гідрофільно-ліпофільного балансу (ГЛБ) (E471, E481, E472e, E472b, E322).

З метою забезпечення необхідної піноутворюючої здатності (ПЗ) та стійкості піни (СП) визначено вплив основних рецептурних компонентів на дані показники. Встановлено, що зі збільшенням концентрації білка з 2,5 до 12,5% ПЗ та СП збільшуються з 580 до 700 та з 85 до 100% відповідно. Встановлено, що введення олії призводить до зниження піноутворюючої здатності та стійкості піни. Введення олії здійснювали з метою моделювання впливу подрібненої горіхової сировини. Встановлено, що зі збільшенням концентрації білка в системі «білок–жир» СП зростає, а зі збільшенням вмісту жиру – знижується.

З метою стабілізації піноподібної системи введено ПАР. Встановлено, що введення E471 до системи з вмістом білка 5...10% призводить до збільшення піноутворюючої здатності з характерним локальним максимумом та збільшенням стійкості піни порівняно з систем без ПАР. Піноутворююча здатність систем «білок-жир-E472b» зі збільшенням концентрації E472b зменшується в системах, що містять білок 5,0...10,0%. Зі збільшенням концентрації білка стійкість піни збільшується. За використання E471, E472b стійкість піни зберігається протягом 24 год з високою дисперсністю.

Використання E481 у системах «білок-жир» дозволяє забезпечити високі піноутворюючі властивості. СП збільшується зі збільшенням концентрації білка. За використання E481 стійкість піни зберігається протягом 24 год з високою дисперсністю.

Введення E472e призводить до зменшення ПЗ. Стійкість піни за вмісту білка 2,5...5,0% зі збільшенням концентрації E472e зменшується, за вмісту білка 7,5...10,0% введення E472e не впливає на СП. За використання E481, E472e стійкість піни зберігається протягом 24 год з високою дисперсністю. Встановлено, що введення E322 забезпечує високу ПЗ, що не залежить від концентрації лецитину та визначається вмістом білка. Встановлено, що зі збільшенням концентрації E322 за концентрацій білка 5,0...10,0% СП зменшується і протягом 24 год руйнується повністю. Таким чином на основі отриманих даних перспективним є використання таких поверхнево-активних речовин – E471, E481, E472e.

Обов'язковим компонентом рецептурної суміші повітряно-горіхового напівфабрикату є цукор, що впливає на стабілізуючі властивості та піноутворюючу здатність яєчних білків. Визначено, що введення 10% цукру до розчину з концентрацією білка 7,5% сприяє збільшенню ПЗ до $680 \pm 1\%$, подальше збільшення призводить до зниження ПЗ, за концентрації 50% цукру досягається 100% СП. У системах з вмістом яєчного білка 10% введення цукру призводить до зменшення піноутворюючої здатності, що ймовірно пов'язано з підвищенням в'язкості дисперсійного середовища. Стійкість піни вже за значень 10% досягає 100% стійкості. На основі отриманих даних можна констатувати, що введення жировмісної горіхової сировини необхідно здійснювати після отримання піни систем «білок-цукор-ПАР» для отримання продукції з високою ПЗ та СП. На основі отриманих експериментальних даних доцільним є введення 10% цукру під час збивання білка. Таким чином встановлено, що введення ПАР, дозволяє стабілізувати піноподібні системи на основі яєчного білка при введенні в систему жировмісної сировини.